

Sygn. akt SDI 28/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

SSN Dariusz Świecki

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Naczelnej Rady Adwokackiej,
w sprawie **adwokata M. W.**,

obwinionego z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 6, 8, 49 i 64 Zbioru
Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 27 lipca 2016 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury

z dnia 21 listopada 2015 r.

utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...]

z dnia 30 maja 2015 r.,

**1. uchyła zaskarżone orzeczenie Wyższego Sądu
Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 21 listopada 2015 r. i
utrzymane nim w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby
Adwokackiej w [...] z dnia 30 maja 2015 r. i na podstawie art. 17 §
1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 95n ustawy Prawo o adwokaturze
umarza postępowanie,**

2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata R. R. kwotę 1476 zł (tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych) za sporządzenie i wniesienie kasacji oraz za udział w postępowaniu przed Sądem Najwyższym,

3. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 30 maja 2015 r. Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w [...], sygn. akt SD .../13, uznał adwokata M. W. za winnego tego, że w okresie od 25 sierpnia 2009 r. do dnia 30 grudnia 2010 r. nienależycie reprezentował klienta Z.D. poprzez nieinformowanie klienta o stanie sprawy, nienależytą reprezentację interesów klienta przed sądem oraz niezłożenie środka odwoławczego od wyroku wbrew woli klienta, to jest za winnego przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 6, 8 i 49 Zbioru Zasad Etyki i Godności Zawodu i za przewinienie to wymierzył mu karę dyscyplinarną upomnienia.

Odwołanie od tego orzeczenia wniósł obrońca obwinionego zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść poprzez niezasadne przyjęcie, że obwiniony nienależycie reprezentował interesy klienta przed sądem i w związku z tym nie informował go o stanie sprawy oraz nie złożył środka odwoławczego wbrew woli klienta. W odwołaniu sformułowany został nadto zarzut obrazy przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie wniosków obrońcy oraz obwinionego o wezwanie i bezpośrednie przesłuchanie Z. D. na rozprawie dyscyplinarnej, mimo istnienia powodów do uwzględnienia tego wniosku, związanych ze skargą złożoną przez Z. D. na rzekome nieinformowanie go o stanie sprawy.

W konkluzji odwołania obrońca obwinionego wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie adwokata M. W. od zarzucanego mu czynu, bądź o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi dyscyplinarnemu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu odwołania, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 21 listopada 2015 r., sygn. akt WSD .../15, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...].

Kasację od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury wniósł obrońca obwinionego. Zarzucił w niej naruszenie prawa materialnego – art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 6, 8, 49 i 64 Zbioru Zasad Etyki i Godności Zawodu poprzez ich błędne zastosowanie, pomimo braku do tego podstaw, co skutkowało niesłusznym utrzymaniem w mocy orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...]. Ponadto w kasacji zarzucono zaskarżonemu orzeczeniu obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. oraz art. 5 § 2 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie wniosków obrońcy oraz obwinionego o wezwanie i bezpośrednie przesłuchanie Z. D. na rozprawie dyscyplinarnej, mimo istnienia powodów do uwzględnienia tego wniosku, związanych ze skargą złożoną przez Z. D. na rzekome nieinformowanie go o stanie sprawy, a także nieuwzględnienie okoliczności korzystnych dla obwinionego wynikających z zeznań świadka adwokat E. P.

Obrońca M. W. wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Adwokatury, ewentualnie Sądowi Dyscyplinarnemu Izby Adwokackiej w [...]. W toku rozprawy kasacyjnej obrońca zmodyfikował swój wniosek, wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...] i umorzenie postępowania. Rzecznik dyscyplinarny przyłączył się do tego wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy adwokata M. W. okazała się zasadna. Na wstępie przypomnieć wypada przebieg postępowania dyscyplinarnego w niniejszej sprawie. Zostało ono zainicjowane skargą Z. D., który odbywając karę pozbawienia wolności występował o zadośćuczynienie w związku z warunkami odbywania kary. Adwokat M. W. wyznaczony został w tej sprawie pełnomocnikiem z urzędu Z. D. Skarga dotyczyła zaniechań, których miał się dopuścić jako pełnomocnik. Jeszcze przed skierowaniem do sądu dyscyplinarnego wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego doszło do przesłuchania świadka Z. D. w Zakładzie Karnym (protokół przesłuchania k. 96-97 akt).

W trakcie postępowania przed Sądem Dyscyplinarnym Izby Adwokackiej w [...], po złożeniu wyjaśnień przez M. W. i zeznań świadków – byłych aplikantek obwinionego K. M. i E. P., zarówno obwiniony, jak i jego obrońca wnieśli o bezpośrednie przesłuchanie przed sądem Z. D. (k. 200 akt). Wniosek ten, jako zmierzający do przedłużenia postępowania, został oddalony.

Obrońca obwinionego ponowił wniosek o przesłuchanie Z. D. w toku kolejnego terminu rozprawy (k. 204), ale wniosek ten także oddalono. Kwestia ta stała się przedmiotem zarzutu sformułowanego w odwołaniu obrońcy obwinionego. Sąd odwoławczy uznał, że oddalenie wniosku o bezpośrednie przesłuchanie Z. D. na rozprawie dyscyplinarnej nie miało żadnego wpływu na rozstrzygnięcie, wobec ewidentnego faktu niezłożenia przez obwinionego środka zaskarżenia w postępowaniu, w którym był pełnomocnikiem z urzędu Z. D.

Podkreślić trzeba, że zgodnie z art. 95n ustawy Prawo o adwokaturze w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego. Postępowanie dyscyplinarne jest postępowaniem o charakterze represyjnym,

zbliżonym do postępowania karnego i ustawodawca uznał, że powinny w jego toku obowiązywać standardy i gwarancje podobne lub identyczne z funkcjonującymi w postępowaniach karnych. Oznacza to między innymi, że obwiniony korzysta z rozwiązań procesowych zapewniających mu realizację prawa do obrony, a w samym postępowaniu obowiązuje zasada bezpośredniości. W postępowaniu przeciwko adwokatowi M. W. podstawowym dowodem świadczącym o zasadności zarzutu były zeznania Z. D. Osoba ta była wprawdzie przesłuchana w toku postępowania dyscyplinarnego, ale stało się to jeszcze przed stadium postępowania sądowego. Dopiero po tym przesłuchaniu wyjaśnienia złożył obwiniony i przesłuchani zostali świadkowie, o których przesłuchanie wniósł obrońca obwinionego. Z wyjaśnień obwinionego wynikało, że prowadził on korespondencję ze Z. D., a zeznania świadków zdają się to potwierdzać. W tym stanie rzeczy odmowa uwzględnienia wniosku o przesłuchanie Z. D. jawi się jako naruszenie prawa do obrony i naruszenie zasady bezpośredniości. Nie można było też kategorycznie uznać, że ewentualne przesłuchanie Z. D. nie wniesie nic nowego, choć było to zapewne prawdopodobne. Nie można także tłumaczyć odmowy uwzględnienia wniosków obwinionego i jego obrońcy zbliżającym się terminem przedawnienia lub problemami o charakterze technicznym, zgodnie z art. 95e ust. 3 możliwe bowiem było sprowadzenie świadka na rozprawę dyscyplinarną, także z zakładu karnego. Zarzut kasacji obrońcy obwinionego, dotyczący tej kwestii, zwłaszcza odczytany przez pryzmat treści samego zarzutu i uzasadnienia kasacji oraz w kontekście art. 118 k.p.k., uznany został za trafny.

Konsekwencją tego uznania było uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku. Zgodnie z art. 88 ust. 2 ustawy o adwokaturze, w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem trzech lat od czasu popełnienia przewinienia, karalność tego przewinienia ustaje, jeżeli od czasu jego

popelnienia uplynęło pięć lat. Zaniechania, które stanowiły istotę zarzutu postawionego adwokatowi M. W. miały mieć miejsce w okresie od 25 sierpnia 2009 r. do dnia 30 grudnia 2010 r. W tym stanie rzeczy upłynął już termin przedawnienia i konieczne stało się uchylenie także orzeczenia wydanego przez sąd dyscyplinarny pierwszej instancji i umorzenie postępowania dyscyplinarnego. Zauważyć przy tym należy, że oba wydane w tej sprawie orzeczenia sądów dyscyplinarnych zapadły przed upływem terminu przedawnienia.

Orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury prawomocnie zakończyło postępowania dyscyplinarne w sprawie adwokata M. W., a wniesiona przez jego obrońcę kasacja to nadzwyczajny środek zaskarżenia przysługujący od orzeczeń odwoławczych sądów dyscyplinarnych kończących postępowanie. Skoro ustawodawca nakazał odpowiednie stosowanie Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec adwokatów, skoro zarówno w tym kodeksie, jak i w przepisach dotyczących postępowania dyscyplinarnego w ustawie Prawo o adwokaturze środkiem zaskarżenia przysługującym od orzeczeń wydanych przez sądy odwoławcze jest kasacja, to uznać trzeba, że mamy do czynienia z tym samym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, stosowanym w postępowaniu dyscyplinarnym z modyfikacjami wynikającymi z ustawy Prawo o adwokaturze. Oznacza to jednocześnie, że w kwestiach dotyczących kasacji, które nie zostały swoiście uregulowane w ustawie Prawo o adwokaturze, odpowiednio stosuje się przepisy k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., sygn. akt VI KZ 2/14).

Tym samym zasadny jest wniosek, że orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wydane w głównym nurcie postępowania dyscyplinarnego na skutek rozpoznania odwołania jest orzeczeniem prawomocnym, o ile nie uchyla zaskarżonego orzeczenia i nie przekazuje sprawy do ponownego

rozpoznania. Od takiego właśnie orzeczenia, zgodnie z odpowiednio stosowanym art. 519 k.p.k. podmiotom wskazanym w art. 91a ust. 1 ustawy o adwokaturze przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego, który w ten sposób sprawuje nadzór nad sądownictwem dyscyplinarnym. Ustalenie daty prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego ma znaczenie dla uznania, kiedy nastąpiło przedawnienie karalności przewinienia dyscyplinarnego. Uznanie, że kasacja to rodzaj środka zaskarżenia przysługującego od orzeczeń, które nie kończą prawomocnie postępowania dyscyplinarnego oznaczałoby w sprawie adwokata M. W., że termin przedawnienia upłynął przed terminem rozprawy kasacyjnej, co czyniłoby bez mała bezprzedmiotowym rozpoznanie zasadności zarzutów kasacji.

Wobec uznania, że orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego prawomocnie zakończyło postępowania dyscyplinarne, Sąd Najwyższy dopiero po uchyleniu tego orzeczenia oraz orzeczenia wydanego przez sąd dyscyplinarny pierwszej instancji orzekł o umorzeniu postępowania wobec upływu terminu przedawnienia.